

प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे येथील १४.८३
एकर जागा ठाणे महानगरपालिकेस उपलब्ध
करुन देण्यास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकिर्ण-२०२२/ प्र.क्र. २८०/ आरोग्य-३अ
नवीन मंत्रालय, १० वा मजला, संकूल इमारत,
गोकूळदास तेजपाल रुग्णालय आवार, मुंबई.
दिनांक : १९ एप्रिल, २०२३.

प्रस्तावना :-

प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे हे सन १९०१ पासून कार्यरत आहेत. सदर मनोरुग्णालयामध्ये सध्या एकूण १८५० मंजूर खाटा असून पुरुषांसाठी १०५० खाटा आणि स्त्रियांसाठी ८०० खाटा आहेत. याठिकाणी पुरुष कक्ष -१४ व स्त्रीकक्ष-१५ आणि ०१ बाह्यरुग्ण विभाग कार्यरत आहे. या रुग्णालयाची जागा शासकीय मालकीची आहे. ७/१२ वरील नोंदीनुसार रुग्णालयाची एकूण जागा ७१.३८ एकर इतकी आहे. मालमत्ता पत्रकानुसार ही जागा ६५.९० एकर इतकी आहे. सदर जागेमधीन अन्य ०७ संस्थांना एकूण ५.१३ एकर जागा जिल्हाधिकारी यांचेमार्फत देण्यात आलेली आहे. सदर जागेच्या ०३ भूखंडावर आजूबाजूच्या रहिवाश्यांनी अतिक्रमण केले आहे. रुग्णालयाकडे सध्या एकूण ५३.५४ एकर जागा उपलब्ध आहे. या जागेवर अंदाजे ४९००० चौ. मी. च्या सुमारे १०० छोट्यामोठ्या इमारती उभ्या आहेत. ठाणे व मुलुंड या रेल्वे स्थानकांच्या दरम्यान प्रादेशिक मनोरुग्णालयाच्या जागेवर नविन (विस्तारीत) रेल्वे स्थानक प्रस्तावित आहे. सदर प्रस्तावास रेल्वेने तांत्रिक मान्यता दिलेली आहे. याअनुषंगाने ठाणे महानगरपालिकेने प्रादेशिक मनोरुग्णालयाची १४.८३ एकर जागा महानगरपालिकेला हस्तांतरीत करण्याबाबतचा प्रस्ताव सादर केला आहे.

मनोरुग्णालयामध्ये दाखल असलेल्या रुग्णांना देण्यात येणाऱ्या आहाराच्या दर्जा संदर्भात श्रीमती वृषाली कलाल यांनी मा. उच्च न्यायालयामध्ये सन २०१० मध्ये क्र. ११/२०१० ही जनहित याचिका दाखल केली आहे. या संदर्भात दिनांक २७.०४.२०१५ रोजी झालेल्या सुनावणीमध्ये मनोरुग्णालयांमधील रुग्णांना देण्यात येणाऱ्या सुविधा व इमारतीची देखभाल इत्यादी बाबींबाबत माहिती देण्याचे उच्च न्यायालयाने आदेशित केले होते. त्यानंतर दिनांक १२.०८.२०१५ रोजी झालेल्या

सुनावणीत याठिकाणी कुठल्याही प्रकारचे अनधिकृत बांधकाम होऊ देवू नये तसेच कुठल्याही त्रयस्थ संस्थेस जागा देऊ नये, अनधिकृत बांधकाम काढण्यात यावे आणि सदर जागेवर मालकी हक्काबाबत फलक लावण्यात यावा असे आदेशित केले. सदर आदेशात सुधारणा करुन मा. उच्च न्यायालयाने दिनांक ०३.०३.२०२३ रोजी प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे च्या ताब्यातील १४.८३ एकर जागा ठाणे महानगरपालिकेस उपलब्ध करुन देण्यास सहमती दिलेली आहे.

प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे या रुग्णालयाची जागा ठाणे रेल्वे स्टेशनच्या विकासाकरीता ठाणे महानगरपालिकेस उपलब्ध करुन देण्याबाबतचा मंत्रिमंडळ प्रस्ताव दिनांक ०५.०७.२०१८ रोजी मंत्रीमंडळाच्या बैठकीसमोर विचारार्थ ठेवण्यात आला होता. सदर बैठकीमध्ये उपरोक्त प्रस्तावास तत्त्वतः मान्यता देण्यात आलेली होती. तसेच या संदर्भात प्रस्तावाची तपासणी करण्यासाठी मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठित करण्यात यावी व त्यामध्ये अपर मुख्य सचिव (वित्त), अपर मुख्य सचिव (महसूल), प्रधान सचिव (नगर विकास-२), प्रधान सचिव (सार्वजनिक आरोग्य), प्रधान व विधी व परामर्शी आणि आयुक्त, ठाणे महानगरपालिका यांचा समावेश करण्यास मान्यता देण्यात आली. सदर समितीचा अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर याबाबत अंतिम निर्णय शासन मान्यतेने घेण्यास मान्यता देण्यात आली. त्यानुसार दिनांक २९.०८.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये, सदर प्रस्तावाची तपासणी करण्यासाठी समिती गठित करण्यात आली होती. सदर समितीने आपला अहवाल सादर केला असून समितीने एकूण १६ शिफारशी केलेल्या आहेत. सदर शिफारशी वर अंशतः सार्वजनिक आरोग्य विभाग, नगर विकास विभाग, महसूल व वन विभाग, वित्त विभाग आणि ठाणे महानगर पालिका यांनी कार्यवाही केलेली आहे.

मा. मुख्यमंत्री महोदय यांच्या अध्यक्षतेखालील दिनांक २८/०७/२०२२ रोजी "प्रादेशिक मनोरुग्णालयाच्या ताब्यातील जमिन ठाणे रेल्वे स्टेशन विस्ताराकरीता ठाणे महानगरपालिकेस उपलब्ध करुन देणेबाबत" बैठक आयोजित करण्यात आलेली होती. सदर बैठकीमध्ये मा. मुख्यमंत्री

महोदयांनी महानगरपालिकेने रेल्वे विस्ताराकरीता आवश्यक असलेली मध्य रेल्वेस हस्तांतरण होणारी तसेच सॅटीसकरीता आवश्यक असलेले क्षेत्र विना मोबदला मिळण्यास शासनास प्रस्ताव सादर करण्याचे व सदर प्रस्ताव सादर झाल्यानंतर सार्वजनिक आरोग्य विभागाने याबाबत विस्तृत प्रस्ताव मंत्रीमंडळासमोर मान्यतेस्तव सादर करण्याचे निर्देश दिलेले होते. त्याअनुषंगाने प्रस्ताव मा. मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेसाठी सादर करण्यात आला होता. त्यास दिनांक १७ मार्च, २०२३ रोजीच्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत मान्यता देण्यात आली आहे. त्याप्रमाणे खालीलप्रमाणे शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे च्या मालकीची १४.८३ एकर जागा महसूल व वन विभागामार्फत ठाणे महानगरपालिकेस विनामुल्य उपलब्ध करून देण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे. त्यापैकी ३.८८ एकर जागा महसूल व वन विभागाने रेल्वेकडे विनामुल्य हस्तांतरीत करण्याची कार्यवाही करावी.

२. मा. उच्च न्यायालयाच्या दिनांक १२.०८.२०१५ च्या निर्देशानुसार, प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे येथील हस्तांतरण करण्याच्या क्षेत्राव्यतिरिक्त ०८ एकर जागेवरील अनधिकृत बांधकाम ठाणे महानगरपालिका व जिल्हाधिकारी, ठाणे यांनी काढण्याची कार्यवाही करावी. वरीलप्रमाणे कार्यवाही करून त्याचा अनुपालन अहवाल शासनास सादर करावा.

३. प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे येथील जुन्या व मोडकळीस आलेल्या इमारतींचे NIMHANS, बेंगलोर च्या धर्तीवर पुननिर्माण करण्यासाठी अंदाजपत्रकानुसार रु.६७५.८३ कोटी इतका विशेष नियतव्यय / तरतूद कालबद्ध कार्यक्रमानुसार वित्त व नियोजन विभागामार्फत उपलब्ध करून देण्यात यावा.

४. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक २३१/१४७२, दिनांक ०४.११.२०२२, वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक /२०२२/व्यय-१३ दिनांक ०९.११.२०२२

अन्वये, विधी व न्याय विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ३७५/६१८, Confl./Civil/२०२२/A Br., दिनांक ०९.११.२०२२, महसूल व वन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक १५/२०२२/ज-४, दिनांक १४.११.२०२२ व नगरविकास विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ठाणपा-२१२३/अनौस.३२-२२/न.वि.२३, दिनांक १०.०३.२०२३ अन्वये अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०४१९१७५१२८९४१७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ. मा. आत्राम)

सह सचिव , महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.मंत्री (सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
५. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (नियोजन/ वित्त/महसूल व वन विभाग /नगर विकास विभाग/विधी व न्याय) मंत्रालय, मुंबई
६. महालेखापाल १ / २, महाराष्ट्र (लेखा व लेखापरिक्षा) / लेखा व अनुज्ञेयता, मुंबई/ नागपूर.
७. आयुक्त (आरोग्य सेवा) तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
८. संचालक (१), आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई.
९. संचालक (२), आरोग्य सेवा, पुणे.
१०. जिल्हाधिकारी, ठाणे
११. आयुक्त, ठाणे महानगरपालिका, ठाणे

१२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, ठाणे
१३. नियोजन विभाग (कार्यासन १४७२) मंत्रालय, मुंबई
१४. वित्त विभाग (कार्यासन- व्यय-१३), मंत्रालय, मुंबई
१५. सहसंचालक, आरोग्य सेवा (अर्थ व प्रशासन), मुंबई/ पुणे.
१६. उपसंचालक, आरोग्य सेवा मुंबई मंडळ, ठाणे.
१७. जिल्हा शल्य चिकित्सक, ठाणे
१८. वैद्यकीय अधीक्षक, प्रादेशिक मनोरुग्णालय, ठाणे
१९. अवर सचिव (अर्थसंकल्प), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२०. अवर सचिव (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२१. निवडनस्ती (आरोग्य-आ३अ).